

Boekbesprekingen

J. Egelberg. *Periodontics. The scientific way. Synopsis of human clinical studies.* 272 bl. Munksgaard, Kopenhagen 1992. Prijs DKK 400,00. ISBN 87 16 11001 3.

Dit boek is een compilatie van een groot aantal studies over het effect van de hedendaagse parodontale behandeling. De onderwerpen die behandeld worden zijn: het resultaat van niet-chirurgische parodontale behandeling, effectiviteit van subgingivaal scalen en rootplanen, het resultaat van chirurgische behandeling, het gebruik van systemische antibiotica, lokale subgingivale toediening van antibiotica, genezing van botdefecten, genezing van furcatiedefecten, het effect van behandeling op de mobiliteit van elementen, wortelamputatie, behandeling van juveniele parodontitis, het belang van de nazorg, het belang van de breedte van de gingiva en het bedekken van worteloppervlakken met slijmvlies.

De auteur heeft een selectie gemaakt van de belangrijkste en meest relevante artikelen over elk onderwerp. Vervolgens geeft hij van elk artikel een korte samenvatting over het doel van het onderzoek, de gebruikte methode en het resultaat. Daarna volgt een kort kritisch commentaar. Aan het eind van elk behandeld onderwerp volgen een paar algemene conclusies alsmede de beperkingen en tekortkomingen van het beschikbare besproken onderzoek.

Dit alles is op een zeer overzichtelijke en makkelijk leesbare manier gepresenteerd. Het boek is hierdoor goed toegankelijk voor een ieder die geïnteresseerd is in de huidige stand van zaken op het gebied van de parodontale behandeling. Daarnaast vormt het een goede leidraad voor diegenen die nog moeten leren hoe wetenschappelijke literatuur moet worden bestudeerd.

U. van der Velden, Amstelveen

J.R. Ghafari, C.F.A. Moorrees, red. *Orthodontics at crossroads. Trends in contemporary orthodontics.* 252 bl. Harvard Society for the Advancement of Orthodontics, Boston 1993.

In dit boek wordt verslag gedaan van een symposium van de Harvard Society for the Advancement of Orthodontics (de alumni-vereniging van orthodontisten, opgeleid aan Harvard), gehouden te Boston (VS) in juni 1991. Het thema was: de huidige stand van zaken in de orthodontie en de verwachtingen voor de toekomst.

Het onderwerp, dat door verschillende auteurs wordt belicht, is opgesplitst in drie delen: orthodontische zorgverlening in de meest brede zin, specialistenopleiding en onderzoek. In een afsluitend gedeelte wordt een en ander door de redacteurs in een breder perspectief geplaatst.

Het deel over de orthodontische zorgverlening heeft specifiek betrekking op de situatie in de VS. Aan de orde komen onder andere een profielschets van de orthodontist, praktijk-grootte, American Board of Orthodontics en dubbele specialisaties. Ook het deel over de specialistenopleiding is sterk Amerikaans gekleurd. De voor- en nadelen van de tweejarige versus een driejarige specialistenopleiding worden bediscussieerd. Ook worden de oorzaken van een tekort aan academisch orthodontisch potentieel besproken. Het gedeelte over onderzoek start met een uitstekend overzicht van Zeev Davidovitch over ontwikkelingen op celbiologisch terrein die voor de orthodontie van groot belang zijn. Baumrind bespreekt retrospectief versus prospectief onderzoek en enige aspecten

van de methodologie van prospectieve clinical trials in de orthodontie. In dit deel wordt verder nog ingegaan op technologische ontwikkelingen op het terrein van beeldvorming.

Dit boek is vooral interessant voor orthodontisten en dan met name voor diegenen die aan een universiteit verbonden zijn. Voor die laatste groep is het een feest der herkenning. Zo blijkt het tekort aan universitaire mankracht en de oorzaken ervan een universeel probleem, evenals het steeds verder uit-eendrijven van klinisch en fundamenteel onderzoek in de orthodontie. Ook degene die zich op de hoogte wil stellen van het reilen en zeilen van de orthodontie in de VS, wordt door dit boek goed geïnformeerd.

A.M. Kuijpers-Jagtman, Nijmegen

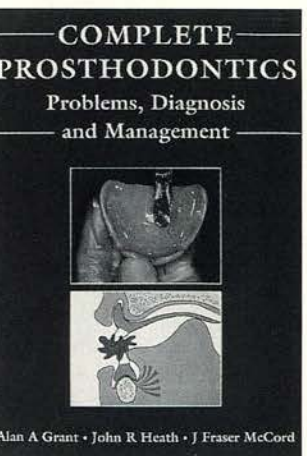
A.A. Grant, J.R. Heath, J.F. McCord. *Complete prosthodontics. Problems, diagnosis and management.* 144 bl., 240 afb. Wolfe Publishing-Mosby Year Book Europe Ltd., London 1994. Prijs £ 30,00. ISBN 0 7234 1776 8.

Dit boek is bestemd voor de tandarts algemeen-practicus die, ondanks een zekere mate van ervaring, geneigd is zijn 'moeilijke' prothesepatiënten te verwijzen naar een gespecialiseerde c.q. geïnteresseerde collega of naar een centrum voor Bijzondere Tandheelkunde. Hoewel de mogelijkheden hiertoe in het kader van horizontale verwijzing en beroepsdifferentiatie waarschijnlijk zullen toenemen, is het de bedoeling van de schrijvers deze 'run' enigszins te beperken. Niet alledaagse, maar bij 'verwijspatiënten' toch regelmatig voorkomende problemen worden behandeld.

De visie van de auteurs is dat een volledige prothese een hulpmiddel is dat optimaal functioneel moet zijn geïntegreerd in het dynamische, per individu zeer verschillende, orofaciale systeem. Verondersteld wordt dat basale kennis aanwezig is en dat de gangbare procedures voor de behandeling met een volledige prothese door de lezer worden beheerst. Duidelijk wordt uiteengezet hoe naar aanleiding van klachten van de patiënt problemen zijn op te sporen en te herkennen, wat de oorzaken zijn en welke oplossingen mogelijk zijn. Ook wordt telkens aangegeven hoe door een goede en optimaal uitgevoerde technische procedure deze problemen (hadden) kunnen worden voorkomen. Het boek is overzichtelijk en uitstekend geïllustreerd met klinische foto's en praktische schema's.

Kritiek kan worden geleverd op het feit dat soms slechts één technische procedure wordt besproken waar meerdere en soms ook eenvoudiger procedures voorhanden zijn. Een voorbeeld daarvan is de uitgebreid beschreven methode voor het dupliceren van een prothese die, in vergelijking met andere methoden, lastig en tijdrovend is.

Al met al een uitstekend, praktisch georiënteerd boek voor postacademiaal onderricht op het gebied van de volledige prothese.

Alan A. Grant • John R. Heath • J. Fraser McCord

C. de Baat, Ridderkerk

A.R. Ten Cate. *Oral histology: development, structure and function*. 4e druk. 532 bl., geïll. Mosby Year Book Inc., St. Louis 1993. Prijs £ 39.50. ISBN 0 8016 79664.

In dit fraai uitgevoerde boek worden de ontwikkeling, morfologie en functie van de mondholte in al hun facetten beschreven. Er wordt een duidelijk en uitvoerig beeld gegeven van de embryologie van hoofd, aangezicht en mondholte, de ontwikkeling en structuur van de gebitselementen en omgevende weefsels en speekselklieren, bot en kaakgewrichten. Tevens wordt een meer functionele beschrijving gegeven van de verplaatsing van gebitselementen, de regeneratie van tandweefsels en de groei en ontwikkeling van het aangezicht.

Dit boek is overzichtelijk geschreven met veel goede (zwart-wit) foto's en tekeningen. Het is oorspronkelijk bedoeld voor studenten tandheelkunde, die door het vaak

uitkomen van nieuwe edities op de hoogte blijven van de meest recente ontwikkelingen. Ook voor mensen werkzaam binnen het tandheelkundig onderzoek is het daardoor een waardevol naslagwerk.

J.E. van der Wal, Amsterdam

K.F. Thomas. *Prosthetic rehabilitation*. 312 bl., geïll. Quintessence Publishing Co. Ltd., London 1994. Prijs £ 85.00. ISBN 1 85097 032 7.

Na het verschijnen van standaardwerken op het terrein van de maxillofaciale prothetiek in de jaren '60-'80 is dit boek, na een periode van vijftien jaar, een eerste belangrijke bijdrage over de behandeling van mensen met gelaatsdefecten en andere zichtbare lichaamsgebreken. De auteur is werkzaam als maxillofaciaal technicus in de tweedelijns gezondheidszorg in een kliniek voor brandwonden en plastische chirurgie te Billerica, Essex, in Engeland.

In de eerste drie hoofdstukken wordt een bondige beschrijving gegeven van de poliklinische werkruimte en de psychologische en somatische factoren waaraan aandacht moet worden besteed bij de behandeling van deze patiënten. Dit is nodig om in goede samenwerking met de patiënt tot het maximaal haalbare resultaat te komen.

In de hoofdstukken 4 en 5 wordt aandacht besteed aan de huidige materialen en afdruktechnieken voor de modelvorming.

In de volgende hoofdstukken toont de auteur zijn grote ervaring in de bondige en oprechte wijze waarop hij de behandeling met de diverse gelaats- en lichaamsprothesen beschrijft. Aan de hand van uitstekende illustraties belicht hij de procesmatige kant en de kleine trucs om te komen tot het hoogst haalbare eindresultaat. Bij ieder hoofdstuk geeft de auteur de kans van succes aan die hij heeft ervaren bij de prothetische reconstructie van een orbita-, een neus- en een oordefect. Datzelfde geldt voor het vervaardigen van een borst-, een tepel-, een hand- en een vingerprothese en een partiële beenprothese.

Een uitgebreid hoofdstuk wordt besteed aan de gelaatsprothesen die aangebracht worden op implantaten in het gebied

van het os temporale, het orbitale en het nasale gebied. Met fraaie illustraties wordt de multidisciplinaire samenwerking op dit gebied ten faveure van de verbetering van de kwaliteit van leven van mensen met een gelaatshandicap duidelijk gemaakt.

In een aparte sectie worden 24 casuïstieken uitgewerkt, waarin de problematiek in fotografisch fraaie resultaten wordt gepresenteerd.

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat het boek in duidelijke illustraties de methodiek toont om patiënten met een gelaats- of lichaamshandicap met prothetische hulpmiddelen te behandelen. Het is bovendien zeer bruikbaar voor diegenen die zich actief bezighouden met de maxillofaciale prothetiek en techniek.

R.P. van Oort, Groningen

K. Heikinheimo. *Cell growth and differentiation of developing and neoplastic odontogenic tissues*. 143 bl., geïll. Academisch proefschrift Universiteit van Turku, Finland 1993.

Over de celbiologische processen die een rol spelen bij de tandvorming is weinig bekend. Het hier besproken proefschrift voorziet dan ook duidelijk in een leemte.

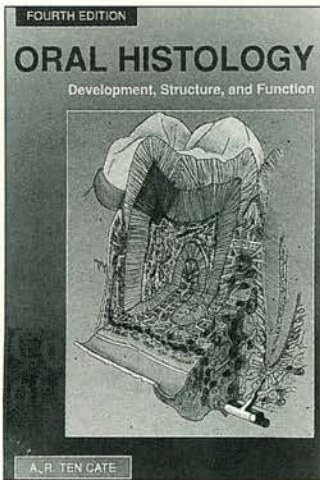
Na een algemeen overzicht, waarin achtereenvolgens aandacht wordt geschonken aan tandontwikkeling, dentogene tumoren, waarin de tandontwikkeling ten dele wordt nagebootst, de bij celdifferentiatie een rol spelende cytoskeletale eiwitten, en de extracellulaire matrixproteïnen en de groeifactoren, komt de auteur tot de formulering van haar vraagstelling die zich toespitst op de analyse van celdifferentiatie in tandkiemen en dentogene tumoren door bestudering en karakterisering van bovengenoemde substanties. Hierbij wordt gebruik gemaakt van moderne histologische en moleculair-biologische technieken, waarbij zowel aandacht is geschonken aan gen-expressie door RNA-analyse als aan een eiwitkarakterisering door immunocytochemie. Het onderzoek resulteert in de conclusie dat verschillende groeifactoren en matrixproteïnen op nauwkeurig in de tijd bepaalde momenten een rol spelen bij groei en differentiatie van de dentogene weefsels, maar dat de exacte betekenis van deze factoren verdere studie vereist waarin experimenteel met deze factoren wordt geïnterfereerd.

Het als zeer specialistisch te beschouwen proefschrift biedt interessante informatie voor de laboratoriumonderzoeker die geïnteresseerd is in tandontwikkeling en andere embryologische processen.

P.J. Slootweg, Utrecht

R. Yben-Verboom. *Mijn zoon PASCAL – een coma-kindje negen jaar thuis verpleegd*. 176 bl. Uitgeverij De Toorts, Haarlem 1994. Prijs f 29,50. ISBN 90 6020 702 5.

Dit informatieve boek gaat over Pascal, een jongetje van vier jaar dat een ongeluk op straat krijgt als hij naar een vlieger loopt. Pascal raakt in coma. In dit geval gaat het om 'coma vigil' = waakzaam coma; een vorm van coma waarin het lijkt alsof de patiënt wakker is, omdat de ogen zijn geopend. Aanvankelijk komt Pascal in diverse ziekenhuizen terecht. Acht maanden ziekenhuis en vele bezoeken aan specialisten later besluit zijn moeder haar zoontje thuis te verplegen. Ze heeft daarvoor twee redenen: ze komt tot de ontdekking dat er geen goede opvang voor coma-patiënten bestaat en ze wil tegemoet komen aan de wens van haar dochtertje, die haar broertje

graag thuis heeft. Instanties, artsen en haar indirecte omgeving wijzen dit idee verbaasd en ongelovig af: weet ze wel waar ze aan begint? Nee, dat weet ze niet, maar achteraf heeft ze geen spijt van wat ze gedaan heeft. Over haar ervaringen met Pascal heeft zij 'Mijn zoon PASCAL' geschreven, in een eenvoudige en nuchtere stijl die voor iedereen verstaanbaar is. In dit boek komen alle facetten van de thuiszorg aan de orde, hoe de fysiotherapeut zijn dagelijks werk doet en hoe de huisarts, de tandarts en de specialisten, maar ook verpleegkundigen in ziekenhuizen en verpleegtehuizen (waar Pascal tijdens de vakanties van het gezin verblijft) soms prima oplossingen voor zijn verpleging aandragen, en soms eigenzinnig en tegendraads optreden. Totdat Pascal (14 jaar) overlijdt.

M.C.L. van Beers, Amsterdam

A. Visser. Muscle strength in myogenous craniomandibular disorders. An electromyographic study. 96 bl. Universiteit van Amsterdam 1993. Academisch proefschrift.

Craniomandibulaire dysfunctie (CMD) omvat drie groepen symptomen: kaakgewrichtsgeluiden, pijn in en rond het kaakgewricht of de kauwspieren en een gestoorde functie van het kauwstelsel. De ernst van deze symptomen verschilt per patiënt, zodat groepen patiënten met min of meer dezelfde combinatie van symptomen kunnen worden onderscheiden. Dergelijke homogene patiëntengroepen zijn geschikt voor het bestuderen van causale verbanden tussen symptoom en therapeutisch resultaat. In dit proefschrift beperkt de auteur zich tot pijn in de kauwspieren. Dit wordt myogene pijn genoemd. Deze ontstaat door een ontstekingsreactie in het bindweefsel van de spier. Bij contraheren van de spier neemt het volume ervan af, waardoor de interstitiële vloeistof (in het spierweefsel), die niet samendrukbaar is, een mechanische druk zal uitoefenen op het bindweefsel van de spier. Dit bindweefsel bevat vrijeindigende zenuwvezels, die waarschijnlijk pijn kunnen registreren. Indien iemand merkt dat aanspannen van een spier de pijn doet toenemen of ontstaan, kan het ontspannen van die spier een aangeleerde reactie worden. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de proefpersonen met myogene pijn ('CMD-groep') volgens hoofdstuk 2 een lagere EMG-activiteit van de m. masseter vertoonden dan 'gezonde' controlepersonen. Bij het voorste deel van de m. temporalis werd dit verschil niet gevonden. Bij de CMD-groep werd een grotere activiteit van het voorste deel van de m. temporalis in vergelijking met de m. masseter gevonden dan bij de controlegroep. Mannen vertoonden een grotere spieractiviteit (in de mm. masseter en temporalis) dan vrouwen en deze bleek kleiner naarmate de betreffende persoon ouder was. In de CMD-groep kwamen bovendien meer en langere laterale afglijdingen van retrusiecontact (RCP) naar maximale occlusie (ICP) voor en werden ook significante correlaties gevonden tussen de laterale afglijding en de temporalis-EMG-activiteit.

In hoofdstuk 3 worden deze resultaten bevestigd bij vergelijking van CMD-patiënten met krachtige kauwspieren met CMD-patiënten met 'zwakke' kauwspieren. Zwakke patiënten vertoonden proportioneel hogere temporalis-spieractiviteiten, grotere EMG-asymmetrieën van de masseter- en temporalisspieren en grotere 'endfeel'-afstanden dan sterke patiënten.

In hoofdstuk 4 wordt de reproduceerbaarheid van de EMG-metingen beschreven. Gelukkig bleek de positionering van de elektroden weinig invloed op de EMG-metingen te hebben. Daarom kon vervolgens met behulp van verschillende opbeetplaten worden vastgesteld dat de temporalis-spieractiviteit verminderde na verhoging van de verticale dimensie

en ook verminderde na voorwaartse positionering van de onderkaak. De masseter-spieractiviteit bleef onverminderd in deze verschillende onderkaakposities. De auteur suggereert dat de gevonden vermindering van de temporalis-spieractiviteit verband kan houden met het therapeutisch succes van de opbeetplaat.

Ten slotte werd nog nagegaan welke korte-termijneffecten (3-6 weken) werden verkregen bij gebruik van een opbeetplaat in een groep van myogene CMD-patiënten. Deze effecten verschilden nogal, waardoor de patiënten in 3 groepen konden worden onderscheiden. Desondanks kon worden geconcludeerd dat de door de opbeetplaat geïnduceerde veranderingen in de temporalis-spieractiviteit waarschijnlijk een belangrijke rol spelen in de vermindering en in de perceptie van (statische) pijn bij gebruik van een opbeetplaat.

Dit proefschrift ondersteunt de opvatting dat een opbeetplaat nuttig is bij pijn en dysfunctie van het kauwstelsel. Maar omdat CMD een multifactoriële oorzaak heeft, is soortgelijk onderzoek bij andere patiëntengroepen onontbeerlijk.

A.S.H. Duinkerke, Elst

Th.G. Wilson. I.T.I. Dental implants. Planning, placement, restoration and maintenance. 99 bl., geïll. Quintessence Publishing Co. Inc., Chicago 1993. Prijs DM 108,00. ISBN 0 86715 260 5.

Volgens de introductie is dit boek gericht op klinici die een bondige uitleg wensen over het I.T.I.Benefit-systeem. Dit implantatiesysteem wordt sinds 1976 gebruikt en behoort in Nederland tot één van de meest gebruikte systemen.

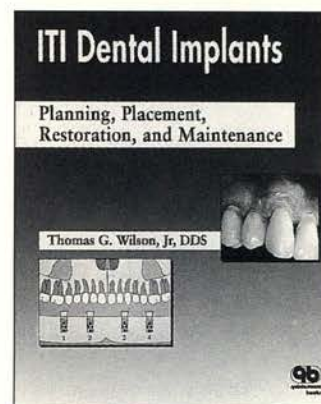
Na een korte uitleg over de voordelen van het I.T.I.-implantatiesysteem, wordt aandacht geschonken aan het onderzoeken van de potentiële implantologiepatiënt. Het komt de overzichtelijkheid niet ten goede dat in dit hoofdstuk uitgebreid wordt ingegaan op het vervaardigen van een sjabloon ten behoeve van plaatsbepaling van de toekomstige implantaten. Dit zou meer passen in het hoofdstuk 'Behandelingsplanning'. Dat in dit hoofdstuk uitgebreid een rehabilitatie van een oncologie-patiënt met een partiële maxillectomie wordt beschreven, valt m.i. buiten de doelstelling van het boek.

Ruim belicht wordt het fenomeen 'Guided Tissue Regeneration' (GTR), aangevuld met het Memfix-schroefstelsel waardoor de membranen kunnen worden gefixeerd. Het is jammer dat niet verder wordt ingegaan op andere pre-implantologische technieken en dat de auteur zich tot de GTR-techniek beperkt.

Om het geheel te completeren worden in het tweede deel van het boek de prothetische procedures besproken, zoals het gebruik van het OCTA-abutment, waarmee vooral bij de fronttandvervanging esthetisch zeer fraaie resultaten zijn te bereiken. Met overzichtelijke en duidelijke illustraties worden de diverse tandtechnische aspecten in dit hoofdstuk ondersteund.

Het boek besluit met een aardig overzicht van acht verschillende casus, die vooral bedoeld zijn ter uitleg en illustratie aan toekomstige implantologiepatiënten.

Samenvattend een fraai uitgevoerd boek met kwalitatief

zeer mooie illustraties. Aangezien de bestaande produktinformatie van de I.T.I. Bonifit-leverancier (Straumann) uitgebreid en rijk geïllustreerd is, bestaat er veel overlap met het boek I.T.I.-Dental Implants. Voor diegenen die bondige informatie wensen over het I.T.I.-systeem is dit boek met zijn aardige praktische tips zeker een aanrader.

J.P.A. van den Bergh, Nieuwegein

G. Laskaris. Color atlas of oral diseases. 2e herziene druk. 372 bl., 555 afb. Georg Thieme Verlag, Stuttgart 1994. Prijs DM 189.00. ISBN 3 13 717002 8.

Dat al binnen zes jaar een tweede, bovendien nog aanzienlijk uitgebreide uitgave van de kleurenatlas van de hand van de Griekse auteur dr George Laskaris is verschenen, spreekt boekdelen over de kwaliteit. Met begrijpelijke trots vermeldt de auteur in zijn voorwoord dat er 64 illustraties van aandoeningen zijn toegevoegd, die in de eerste editie nog ontbraken. Bovendien zijn 19 nieuwe illustraties toegevoegd aan al eerder gedocumenteerde afwijkingen ten einde beter het gehele spectrum te laten zien.

De atlas is onderverdeeld in 35 hoofdstukken. Behalve naar oorzaak, zijn sommige hoofdstukken ingedeeld naar anatomische regio, zoals de lippen en de tong.

De kwaliteit van de kleurenafbeeldingen is buitengewoon

goed. De begeleidende tekst is kort en bondig en is vooral op de praktijk gericht. Aan ieder hoofdstuk is een selectie van recente literatuurverwijzingen toegevoegd.

Met het zo langzamerhand flinke arsenaal van kleurenatlasen op het gebied van mondpathologie wordt het onmogelijk een voorkeur voor de ene of de andere uitgave uit te spreken. In ieder geval zal de kaakchirurg en de in mondpathologie geïnteresseerde tandarts van de aanschaf van de atlas van G. Laskaris geen spijt krijgen.

I. van der Waal, Amsterdam

A.B.E. Voûte. Oral lichen planus. A clinical study. 128 bl. Vrije Universiteit te Amsterdam 1994. Aacademisch profefschrift. ISBN 90 9007464 3.

Na een uitgebreid literatuuroverzicht betreffende lichen planus, waarin een aantal fraaie kleurenillustraties zijn opgenomen, spitst dit proefschrift zich toe op vier vraagstellingen.

Ten eerste wordt het mogelijk premaligne karakter van lichen planus van het mondslijmvlies (OLP) besproken. Voor het onderzoek zijn twee patiëntengroepen beschikbaar. De eerste is een groep van 113 patiënten met een histopathologisch bevestigde diagnose OLP en een follow-up van gemiddeld 7,8 jaar (range: 0,5 - 21 jaar). De tweede groep bestaat uit 727 patiënten die zijn behandeld voor een plaveiselcelcarcinoom van het mondslijmvlies. In de eerste groep ontstaat bij drie patiënten een plaveiselcelcarcinoom na een gemiddelde periode van zeven jaar. Uit de groep van patiënten die behandeld zijn voor een plaveiselcelcarcinoom wordt bij twee patiënten retrospectief een aanwijzing gevonden voor de aan-

wzigheid van OLP. Waarschijnlijk vanwege het feit dat het hier gaat om een retrospectieve studie wordt niet duidelijk of de carcinoemen ook op de plaats van de oorspronkelijke lichen planus is ontstaan. De auteur concludeert dat dit onderzoek de hypothese van het premaligne karakter van lichen planus enigszins, maar niet overtuigend ondersteunt. Op basis van de bevindingen wordt wel een tweejaarlijkse controle van patiënten met lichen planus, bijvoorbeeld gecombineerd met een tandheelkundige controle, geadviseerd.

In een tweede, dubbelblind gerandomiseerd onderzoek wordt de waarde van het gebruik van fluocinonidezalf (Topsyne®) onderzocht. Hierbij wordt een significant beter resultaat gezien bij de behandeling met Topsyne. Bij 20% van de patiënten werd een volledige remissie en bij 60% van de patiënten een vermindering van klachten gevonden. Op basis van dit onderzoek lijkt fluocinonide dan ook een veilig en effectief middel om klachten bij lichen planus van het mondslijmvlies te behandelen.

In een derde onderzoek werden patiënten bij wie lokale applicatie van corticosteroïden geen effect had, behandeld met een cyclosporine A-zalf. Hoewel het hier om een kleine patiëntengroep gaat, zijn de resultaten van de behandeling dusdanig teleurstellend dat de auteur geen indicatie ziet voor het gebruik van cyclosporine bij de behandeling van OLP.

In het laatste onderzoek werd een groep van 153 patiënten die in de periode 1970-1992 voor diagnostiek en behandeling van OLP werden verwezen, gevolgd. De periode van follow-up bedroeg 7,5 jaar (range: 0,8 - 22 jaar, mediaan 6,2 jaar). Bij de laatste controlebezoeken bleek dat bij 18% van de patiënten geen afwijkingen meer aanwezig waren. Vijfenvijftig procent van de patiënten was klachtenvrij. Het onderzoek bevestigt het chronische karakter van OLP. In één vijfde van de gevallen verdwijnt de aandoening, terwijl in twee derde van de gevallen klachten overgaan.

Dit proefschrift geeft de stand van zaken weer op het gebied van de huidige inzichten ten aanzien van lichen planus van het mondslijmvlies en geeft handzame richtlijnen voor de behandeling.

J.L.N. Roodenburg, Groningen

Recensie-exemplaren

Het merendeel van de hier aangekondigde uitgaven zal nog nader in een van de volgende afleveringen worden besproken.

1. M. Sherring-Lucas, P. Martin. Attachments for prosthetic dentistry. Introduction and application. 84 bl., 156 afb. Quintessence Publishing Co., Inc., London 1994. Prijs DM 58,00. ISBN 1 85097 036 X.
2. R. Putz, R. Pabst, red. Sobotta. Atlas of human anatomy. Volume 1: Head, neck, upper limb. 12e Engelse druk. 410 bl., 683 afb. Urban & Schwarzenberg, München 1994. Prijs £ 50.00. ISBN 3 541 72712 8.
3. D.C. Hooper, J.S. Wolfson, red. Quinolone antimicrobial agents. 2e druk. 549 bl. American society for microbiology, Washington D.C. 1993. Prijs £ 67.50. ISBN 1 55581 059.
4. J.M. van Susante. Assisteren bij tandheelkundige behandelingen - praktijk. Derde, herziene druk. 190 bl. Bohn, Stafleu Van Loghum, Houten 1994. Prijs f 99,50. ISBN 90 313 1745 4.
5. L.H. Meskin, red. The year book of dentistry 1994. 629 bl. Mosby-Year Book Inc., Chicago 1994. Prijs £ 42.00. ISBN 0 8151 5877 7; ISSN 0084 3717.

